

Jak vzpomíná hasinský kluk na válečné roky

Jako pandán k Horákovu líčení konce druhé světové války přetiskujeme i několik vzpomínek pana Jaroslava Drozena z Hasiny.

Narodil jsem se roku 1934, v době okupace mi tedy byly čtyři roky, přesto si vzpomínám na mobilizaci v květnu roku 1938. Jednoho den jsme museli u nás na dvoře nechat zaparkovat nákladní automobil s vojáky. Vojáci přespalí ve stodole a další den jeli dál směrem na Libáň. Další taková akce byla na podzim 1938, kdy byla vyhlášena mobilizace v celé republice. Pamatuji si to proto, že mamčin bratr Václav, ač nevoják, byl zmobilizován a přidělen ke koním, s kterými kráčet někam k hranicím.

Další moje vzpomínka je na 15. březen 1939. Tento den, škaradý, šedivý a smutný, padal sníh. Naší obcí Hasina projížděla německá armáda od Libáně směrem na Rožďalovice. Bylo poledne, my jsme dojedli kroupovou polévku a maminka nosila na stůl vepřo knedlo zelo. Stůl jsme měli pod okny na silnici, když před okny zastavil tahač těžkého děla, a vojáci, jak seděli, tak nám čuměli do oken, jak budeme jíst. Otec nechal mísy s jídlem uklidit a my dokončili oběd, až když se vozidla rozjela dál na Rožďalovice. Co se stalo? Vedle u sousedního domu rodiny Adáškovy jeden tahač i s dělem sjely do příkopu. Než tahač a dělo vytáhli zpět na silnici, tak vše, co jelo za nimi, muselo zůstat stát. Vytažení zpět na silnici a uvedení do původního stavu trvalo asi půl hodiny. Tohle jsme my kluci zjistili až další den podle stop, které tam zanechali, a Jirka Nováků se chlubil kapesním zavíracím nožem, který tam našel.

Další vzpomínku mám na rok 1942 po atentátu na Heydricha, kdy přišli do naší třídy obecné školy, jež byla u schodů ke kostelu, dva muži v kožených kabátech. Ukazovali nám fotografie kola, tašky a pláště. Vyptávali se, zda jsme to neviděli, nebo co si rodiče povídají apod.

V roce 1943 a 1944 jsme šli v rámci tělocviku na celodenní pochodové cvičení s nácvikem „krytí se“, panem učitelem fyziky a tělocvikem Františkem Hazdrou nám bylo řečeno, že je to cvičení zahrnuté pod Kuratorium¹. Dále nám spolužáci z Tuchomi v roce 1944 říkali, že nesmějí chodit do lesů kolem obce. V „Kálku“ začali Němci budovat různé valy, do kterých navezli pohonné hmoty, benzin, naftu, munic, patrony do ručních zbraní, děl, tanků, minometů, miny apod. Tyto rozsáhlé lesní sklady hlídali němečtí vojáci, vlasovci a Italové. Tito vojáci zabrali

měšťanskou školu, v níž se ubytovali. My školáci jsme přešli na úsporné vyučování. Pro úkoly naše třída chodila dvakrát týdně, a to ve středu a v sobotu. Jako třídu jsme měli určenou místnost na náměstí v klášteře. Starali se tam o nás jeptišky, které nám k přesnídánce dávaly kakao nebo mléko.

Na jaře roku 1945, když slezl sníh, viděli jsme Taliány – tak jsme říkali Italům – v rojnici na zeleném poli (obilí bylo asi 10 až 15 cm vysoké), jak někteří sbírají plže, slimáky a hlemýžďe. Asi v měsíci dubnu se ubytovalo pár německých civilistů v obecním domku. Vynutili si pracovní povinnost u mužů. Museli vybudovat dvě kulometná hnízda v lese „Kroužku“, vpravo od silnice na Libáň. Jedno za Lemberkovou zahradou a náhonem směrem na Libáň, jedno za dvorem u lesa při cestě na Dětenice a dvě oboustranně podél silnice na Rožďalovice ve „Třešňovce“. Na hrázi rybníka v blízkosti splavu a v lese za dvorem na kopečku na silnici od Dětenic museli vybudovat protitankovou zábranu. Byla to stavba ze smrkových kmenů o průměru 25 až 40 cm zakopaných do země a vysokých asi 2 metry nad zemí, zasypaných hlínou. Stavba byla ze dvou částí, široké byly 4 metry a jedna byla hluboká 2 metry, druhá protější stavba byla hluboká podle délky shazovaných kmenů o průměru 30 až 40 cm. Shazovaná zábrana byla z výšky 2 metrů do prohlubně vysoké 80 cm, zářez byl v každé části hluboký 1 metr.

V polovině dubna jel domů z města pan Řehounek a povídal u nás, že za hřbitovem se ze zákopů vrací Joska Sedláčků, Věna a Karel Novotných. Vzal jsem ruční žebříňáček a jel jim naproti. Zastihl jsem je na „Tumplace“, naložil jsem jim zavazadla a pádili jsme domů.

Začátkem května někteří lidé dávali do oken rádia, které pustili na „plný pecky“ směrem do vsi, aby lidé věděli, co se v Praze děje.

Vesníci prchali Němci, vojáci i civilisté směrem od Libáně na Rožďalovice. Nevím, zda to bylo 9., 10. nebo 11. května, my kluci jsme byli v Rožďalovicích (snad pro úkoly)

a kolem poledne, když jsme se dostali na náměstí, viděli jsme, jaký je tam velký šum a budovatelské úsilí. Na náměstí u radnice stál valník a lidé ho zdobili břízkami, vlajkou, uvítacím heslem, schůdky a proti přes silnici již stála z břízek slavobrána s heslem a vlajkou. Lidé říkali, že mají zprávu, že od Libáně jede ruské vojsko. Tak jsme tam

čekali asi dvě hodiny, a když se nic nedělo, jeli jsme na kolech domů. Přijeli jsme na vrch kopečku „Třešňovky“, když jsme viděli na druhém konci obce, jak v „Kroužku“ je silnice plná osob a povozů jedoucích směrem dolů proti nám. Dojeli jsme ke stanovišti pro odběr mléka a odbočce na Starou Hasinu, kde lidé již stavěli slavobránu z opentlených břízek. Řekli jsem si, že počkáme, a čekali jsme asi půl hodiny, a když jsme za Vyskočilovými neviděli žádný pohyb, rozjeli jsme se domů, jim naproti. Dojeli jsme domů a já běžel k hospodě, kde již stála opentlená slavobrána s heslem a československou vlajkou. Tam byla shromážděna skoro celá vesnice a měli tam připravené uvítací pohoštění – bochník chleba, sůl a nůž. Chvilí jsme čekali, ale nic se nedělo. Vtom přišel pan Lemberk a povídal, že ze zahrady viděl, jak u rybníku kolona odbočila ze silnice od Libáně na polní cestu do lesa „Šmídáku“. Za chvíli se ale ruské vojsko objevilo v zatáčce u Pekárkových a blížilo se k nám. Velitelé na čele jednotky přijali pohoštění, vojsko vyjelo ze silnice na plácek u obecního domku a rozložilo se tam. Důstojníci se ubytovali v obecním domku, kdy byly dvě volné místnosti a na plácku se rozložila kuchyně. Vojsko této jednotky si lidé rozebrali do baráků. Jak dlouho se zdrželi, si nepamatuji, ale vím, že jsme spolu s vojskem byli na kulturním vystoupení v lese „Kroužku“ u rybníka. Vojska se sešlo tolik, že paní Šormová pravila: „Je jich tolik, že by nás stačili utlouct čepicemi.“ Po jejich odchodu se lidé vrhli do lesů, kde byli vojáci rozloženi a sebrali skoro vše, co tam nechali, jako kola, rádia, celt, bodáky, ešusy apod. My kluci jsem sbírali jen patrony. Asi za týden přišla další vlna vojska, ale tentokrát to byly jednotky, které hnaly stáda dobytka, praly prádlo a opravovaly. Zde, kromě pár starších a zmračených vojáků, byly hlavně ženy, které byly osvobozeny z koncentračních táborů a z nasazení na nucených pracích.

Jaroslav Drozen, Hasina

¹ Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě byla za nacistické okupace kolaborantská organizace usilující o zfašizování české mládeže (pozn. red.).